

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBAS

**Eiropas
eksāmens**
7., 8., 9. maijs
esmaja.lv

KAS IR VĒRTĪBAS?

Pieredzē izveidojies priekšstats, zināšanu kopums par priekšmetu un parādību pozitīvajām vai negatīvajām īpašībām, kas saistītas ar vajadzības, noderīguma izpratni. (tezaurs.lv)

Vērtības uztur pasaules kārtību un sniedz mums orientierus, palīdz pieņemt lēmumus un rīkoties.

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

KAS IR VĒRTĪBAS?

Cilvēki ar savu rīcību un attieksmi uztur, attīsta un nostiprina vērtības, tāpat vērtības ir pamats valsts un tādu valstu apvienību kā Eiropas Savienība pastāvēšanai.

Eiropas Savienība vispirms ir vērtību kopums, kas ļauj mums, eiropiešiem, sadzīvot, neraugoties uz valodu, kultūru, reliģiju un tradīciju atšķirībām.

Kopīgas vērtības ir svarīgas, lai sabiedrība būtu vienota un varētu pastāvēt.

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATĀ IR KOPĪGAS VĒRTĪBAS

Kā noteikts Eiropas Savienības pamattiesību hartā:

- Eiropas tautas, veidojot arvien ciešāku savstarpēju sadarbību, ir nolēmušas veidot mierpilnu nākotni, kuras pamatā ir kopējas vērtības.
- Apzinoties savu garīgo un tikumisko mantojumu, Savienība balstās uz nedalāmām, universālām vērtībām – cilvēka cieņu, brīvību, vienlīdzību un solidaritāti; tās pamatā ir demokrātijas un tiesiskuma principi. Vislielāko uzmanību Savienība pievērš indivīdam, iedibinot Savienības pilsonību un izveidojot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.
- [Eiropas Savienības pamattiesību harta latviski](#)

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATĀ IR KOPĪGAS VĒRTĪBAS

Kā noteikts Lisabonas līguma 2. pantā:

“Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē **cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības**, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda **plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas**, kā arī valda **sieviešu un vīriešu līdztiesība.**”

[Lisabonas līgums latviski](#)

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBAS - CIENĀ UN CILVĒKTIESĪBAS

Kā noteikts Lisabonas līguma 2. pantā:

- Cilvēka cieņa kopš dzimšanas ir neatņemama, garīgi tikumiska beznosacījuma vērtība, kas nostiprināta tiesībās gan kā konstitucionāla vērtība, gan kā vispārējs tiesību princips, gan kā pamattiesība.
- No cilvēka cieņas izriet virkne cilvēktiesību: visi cilvēki ir līdztiesīgi, un ikvienam piemīt tādas pamattiesības, kuras neviens nedrīkst atņemt. Tās ir: **tiesības uz pašnoteikšanos, tiesības uz dzīvību, tiesības uz apziņas brīvību, tiesības uz privāto dzīvi.** Šo tiesību īstenošanu nedrīkst ietekmēt personas dzimums, vecums, reliģiskā pārliecība, tautība, seksuālā orientācija, pilsonība, pasaules uzskats vai politiskie uzskati.

(<https://enciklopedija.lv/skirklis/130608>)

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

VAI MĒS CIENĀM VIENS OTRU?

Apskatiet un pārrunājiet pētījuma par mobingu (2021/2022, piedalās 2450 skolēni) rezultātus:

**VAI PĒDĒJO 12 MĒNEŠU LAIKĀ ESI SASKĀRUSIES/IES
VAI REDĒJUSI/IS MOBINGA SITUĀCIJU?**

VISI SKOLĒNI

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

KĀ PĒDĒJO 12 MĒNEŠU LAIKĀ ESI SASKĀRUSIES/IES AR MOBINGU?

38% ES REDZĒJU, KĀ CITAM/AI DARA PĀRI

15% MAN DARĪJA PĀRI

4% ESMU DARĪJUSI/IS PĀRI CITIEM

54% NEESMU SASKĀRUSIES/IES AR MOBINGU

VISI SKOLĒNI, SKOLĒNI VARĒJA IZVĒLĒTIES VAIRĀKUS ATBILŽU VARIANTUS

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

KĀDU MOBINGA VEIDU TU REDZĒJI?

78% EMOCIONĀLU

42% FIZISKU

44% IGNORĒŠANU UN IZSTUMŠANU

34% DIGITĀLU

38% SKOLĒNU ATBILDES, KURI REDZĒJA, KĀ CITAM/AI DARA PĀRI
SKOLĒNI VARĒJA IZVĒLĒTIES VAIRĀKUS ATBILŽU VARIANTUS

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

KO TU DARĪJI?

44% ES NEKO NEDARĪJU, LAI MAINĪTU NOTIEKOŠO

44% ES PALĪDZĒJU CIETUŠAJAM

21% ES PATEICU PIEAUGUŠAJAM

1% ES PIEVIENOJOS PĀRIDARĪTĀJAM

38% SKOLĒNU ATBILDES, KURI REDZĒJA, KĀ CITAM/AI DARA PĀRI
SKOLĒNI VARĒJA IZVĒLĒTIES VAIRĀKUS ATBILŽU VARIANTUS

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

KAS TEV DARĪJA PĀRI?

65% KLASĒS BIEDRI

34% SKOLĒNI NO CITĀM SKOLĀM

27% CITI SKOLĒNI NO MANAS SKOLAS

9% CITI PIEAUGUŠIE

6% VECĀKI

4% SKOLOTĀJI

15% SKOLĒNU ATBILDES, KURIEM DARĪJA PĀRI
SKOLĒNI VARĒJA IZVĒLĒTIES VAIRĀKUS ATBILŽU VARIANTUS

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

KĀDĒL TEV DARĪJA PĀRI?

32% MANA IZSKATA DĒĻ

31% JO MAN IR CITAS INTERESES NEKĀ PĀRĒJIEM

27% MANA RAKSTURA DĒĻ

23% JO ES KOMUNICĒJU CITĀDĀK NEKĀ PĀRĒJIE

22% ES NEZINU

9% MANAS SEKSUĀLĀS ORIENTĀCIJAS DĒĻ

9% JO MAN IR LABĀKAS ATZĪMES

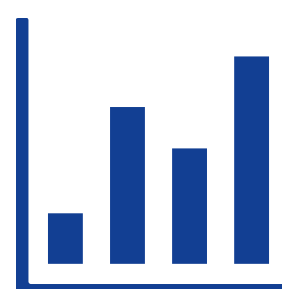
7% JO MANAI ĢIMENEI IR MAZĀKS MATERIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

6% JO MAN IR SLIKTĀKAS ATZĪMES

5% MANAS DZIMTES IDENTITĀTES DĒĻ

15% SKOLĒNU ATBILDES, KURIEM DARĪJA PĀRI
SKOLĒNI VARĒJA IZVĒLĒTIES VAIRĀKUS ATBILŽU VARIANTUS

Ar visu pētījumu var iepazīties

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - **BRĪVĪBA**

FOTO: LETA

Eiropas Savienība piedāvā saviem pilsoņiem **brīvības, drošības un tiesiskuma** telpu bez iekšējām robežām.

- Vārda brīvība – tiesības brīvi paust savu viedokli un idejas.
- Pulcēšanās brīvība – katram cilvēkam ir tiesības uz miermīlīgu pulcēšanās un biedrošanās brīvību bez bailēm no sankcijām un/vai soda.

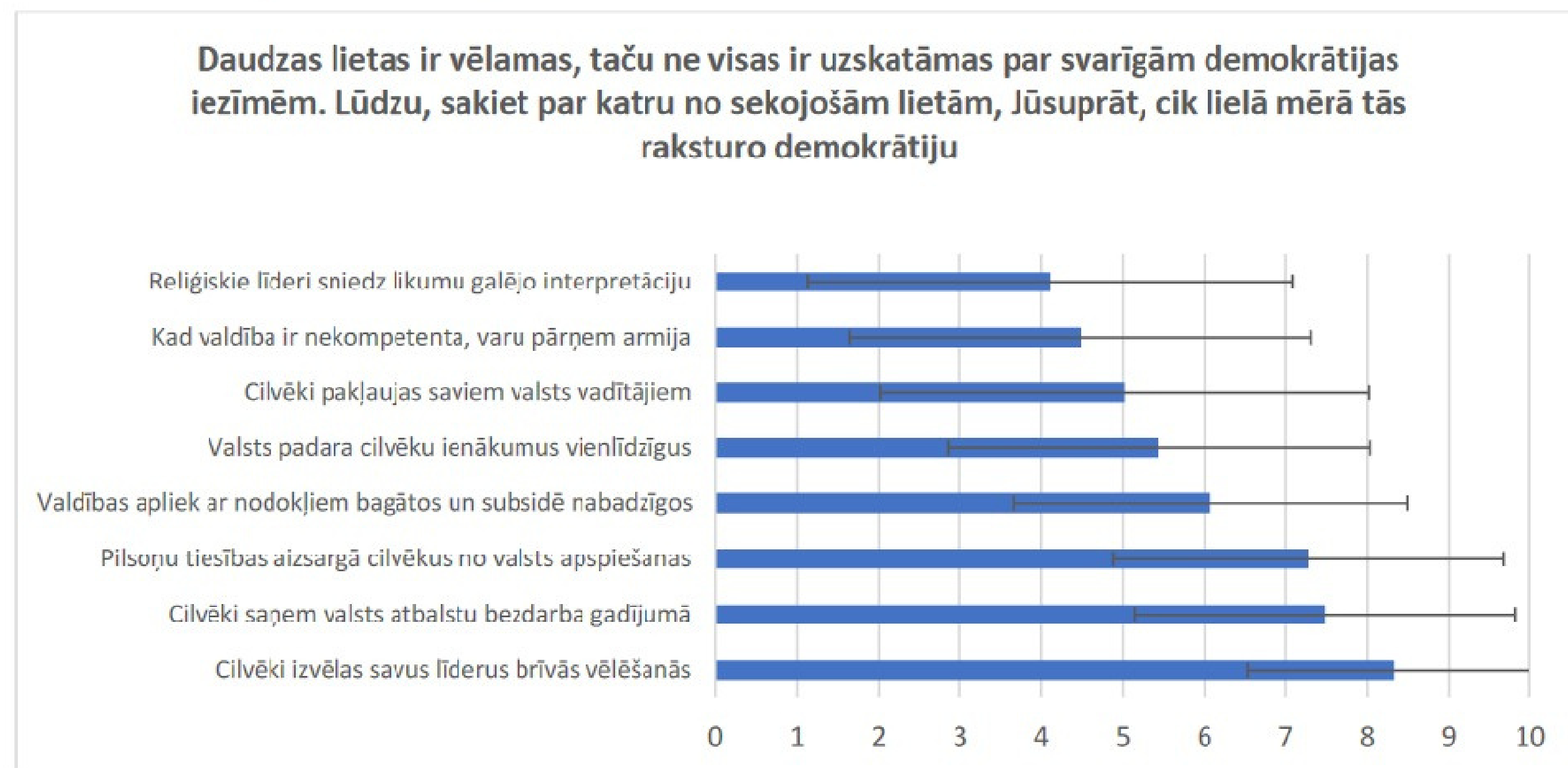
**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - **BRĪVĪBA**

- Biedrošanās brīvība – ikvienai personai ir tiesības veidot nevalstiskās organizācijas savu interešu aizstāvībai vai kļūt par to biedru.
- Brīvība līdzdarboties valsts un sabiedrības dzīvē – iedzīvotājiem ir iespēja paust savu viedokli, iesaistīties lēmumu pieņemšanā. Sabiedrības līdzdalība paaugstina lēmumu kvalitāti un ievēro sabiedrības vajadzības un intereses.

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - DEMOKRĀTIJA

22.attēls. Svarīgās demokrātijas iezīmes (1-10)

Avots: EVS dati. 2021. Svērti dati.

Eiropas Savienības darbības pamatā ir pārstāvības demokrātija. Ja esi Eiropas Savienības pilsonis, no tā izriet arī politiskas tiesības. Piemēram, visiem pilngadīgajiem ES pilsoņiem ir tiesības kandidēt un balsot Eiropas Parlamenta vēlēšanās.

Eiropas Vērtību pētījums (2021), Eiropas Sociālais pētījums (2019)

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - **SOLIDARITĀTE**

Solidaritāte izpaužas kā palīdzība, atbalsts, kopības sajūta ar cilvēkiem un valstīm, kas nonākušas grūtībās. Eiropas Savienības solidaritāte ir gan palīdzības sniegšana Eiropas Savienības valstīm savstarpēji, kad tas nepieciešams, gan atbalsts citām valstīm ārpus Eiropas Savienības.

- Starptautiskā cilvēces solidaritātes diena tiek atzīmēta 20. decembrī.

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - **SOLIDARITĀTE**

FOTO: LETA

Eiropas Savienības pamata ideja ir miers un sadarbība. Tādēļ Eiropas Savienība atbalsta Ukrainu un kopā ar starptautiskajiem partneriem sniedz palīdzību Ukrainai un tās iedzīvotājiem.

EIROPAS
DIENA
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - SOLIDARITĀTE

FOTO: Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Ursula fon der Leiena un 15 komisāri ar Ukrainas valdību
(02.02.2023., Kijiva, Ukraina)

ES sniedz gan papildu politisku, gan finansiālu un humāno palīdzību. Eiropas Savienība uz Krievijas agresiju ir reaģējusi ātri un izlēmīgi, pieņemot sankcijas, kas rada smagas sekas Krievijas ekonomikai, būtiski ierobežo iespējas attīstīties dažādās jomās.

[Informācija par ES atbalstu Ukrainai](#)

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - TIESISKUMS

Eiropas Savienības (ES) pamatā ir tiesiskums. Viss, ko ES dara, pamatojas uz tās līgumiem, par kuriem brīvprātīgi un demokrātiski ir vienojušās ES valstis.

Tiesiskumu un likumību nodrošina neatkarīga tiesu vara. ES valstis galīgo jurisdikciju ir piešķirušas Eiropas Savienības Tiesai, un tās spriedumi ir jāievēro visiem.

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - TIESISKUMS

“Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā. Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību. Ikvienu apsūdzēto uzskata par nevainīgu, kamēr vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu. Ikvienam apsūdzētajam tiek garantētas tiesības uz aizstāvību.”

- [*Eiropas Savienības pamattiesību harta latviski*](#)

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - TOLERANCE

TOLERANCE = IECIETĪBA

Tolerance ir spēja pieņemt to, ka pastāv citāda. Iecietība nav iedzimta īpašība vai dabiska reakcija uz notiekošo, taču pasaule ir uzbūvēta tā, ka visas būtnes ir dažādas.

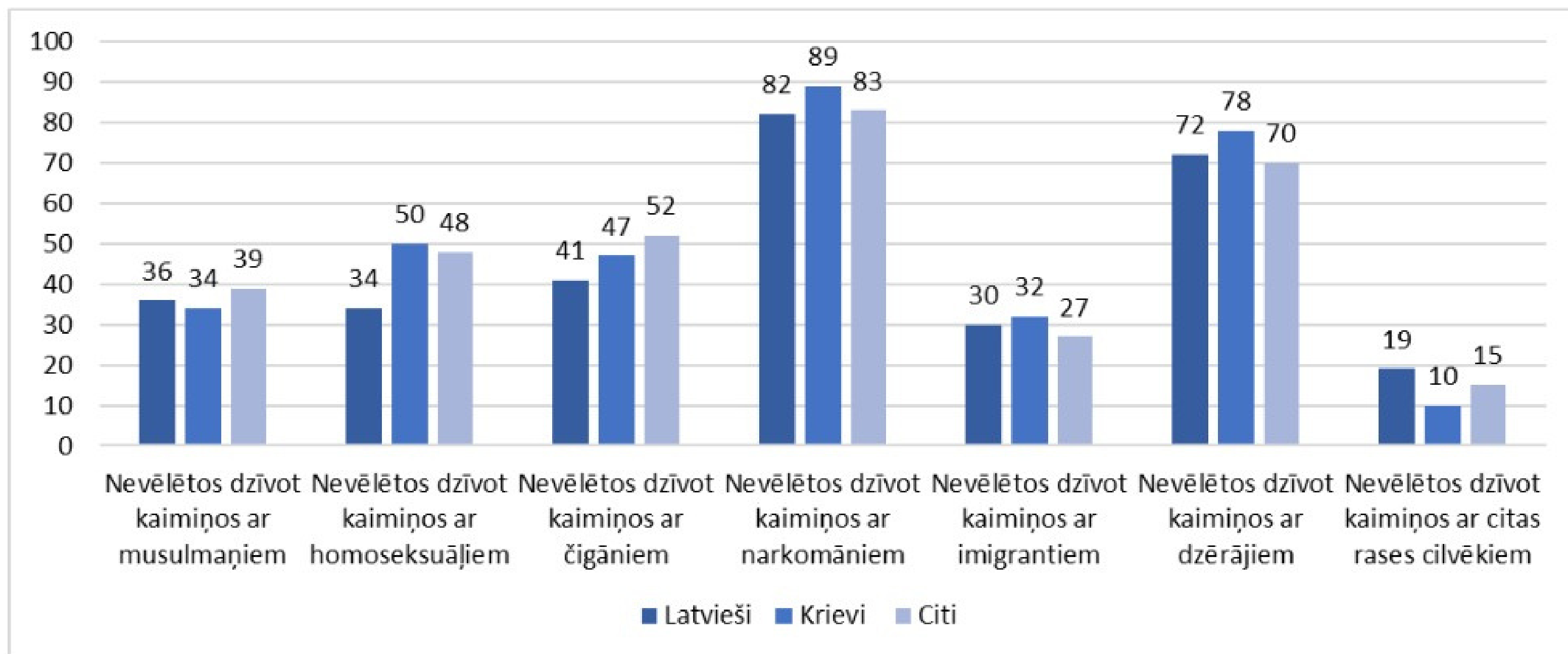
"Ja visi būtu vienādi, evolūcija nenotiktu un dzīvība, visticamāk, apstātos. Līdz ar to ir vajadzīga kaut kāda līmeņa tolerance pret citādo, jo tas ir vienīgais, kā vispār kaut kas var notikt un pastāvēt."
(K.Sedlenieks)

- Starptautiskā tolerances diena tiek atzīmēta 16. novembrī.

**EIROPAS
DIENA
9.maijs**

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - TOLERANCE

16. attēls. Sociālā distance dažādās tautību grupās (%)

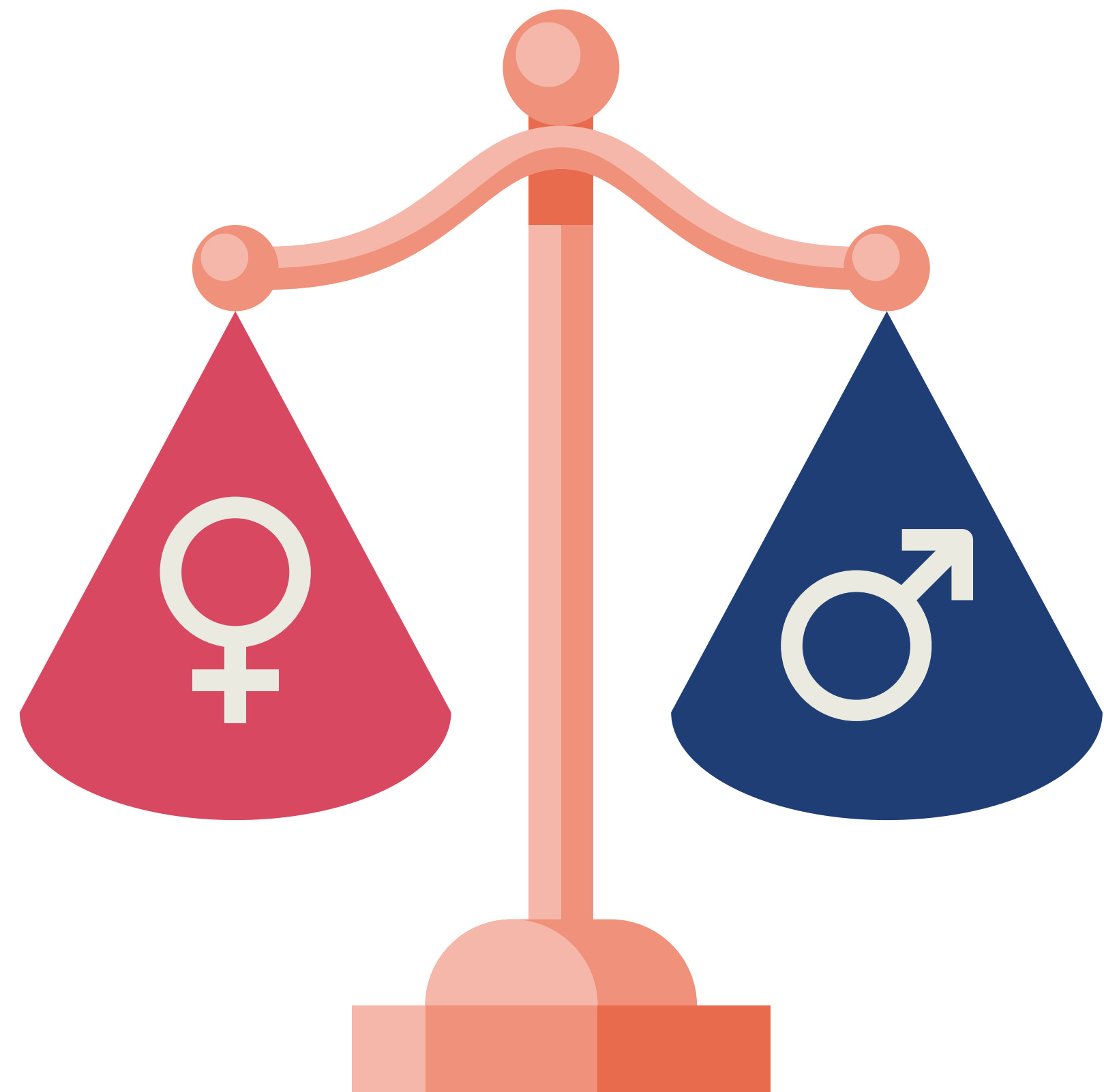
Avots: EVS dati, 2021. Svērti dati.

Eiropas Vērtību pētījums
un Eiropas Sociālais
pētījums parāda, ka
Latvijas sabiedrībai ir
grūti pieņemt citādo.

Kādas būtu Tavas
atbildes? Pārrunāriet
klasē!

EIROPAS
DIENA
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - DZIMUMU LĪDZTIESĪBA

Līdztiesība nozīmē to, ka visiem pilsoņiem likuma priekšā ir vienādas tiesības.

Dzimumu līdztiesības princips ir iestrādāts visās Eiropas Savienības politikas jomās un ir Eiropas integrācijas pamatā. To piemēro visās jomās.

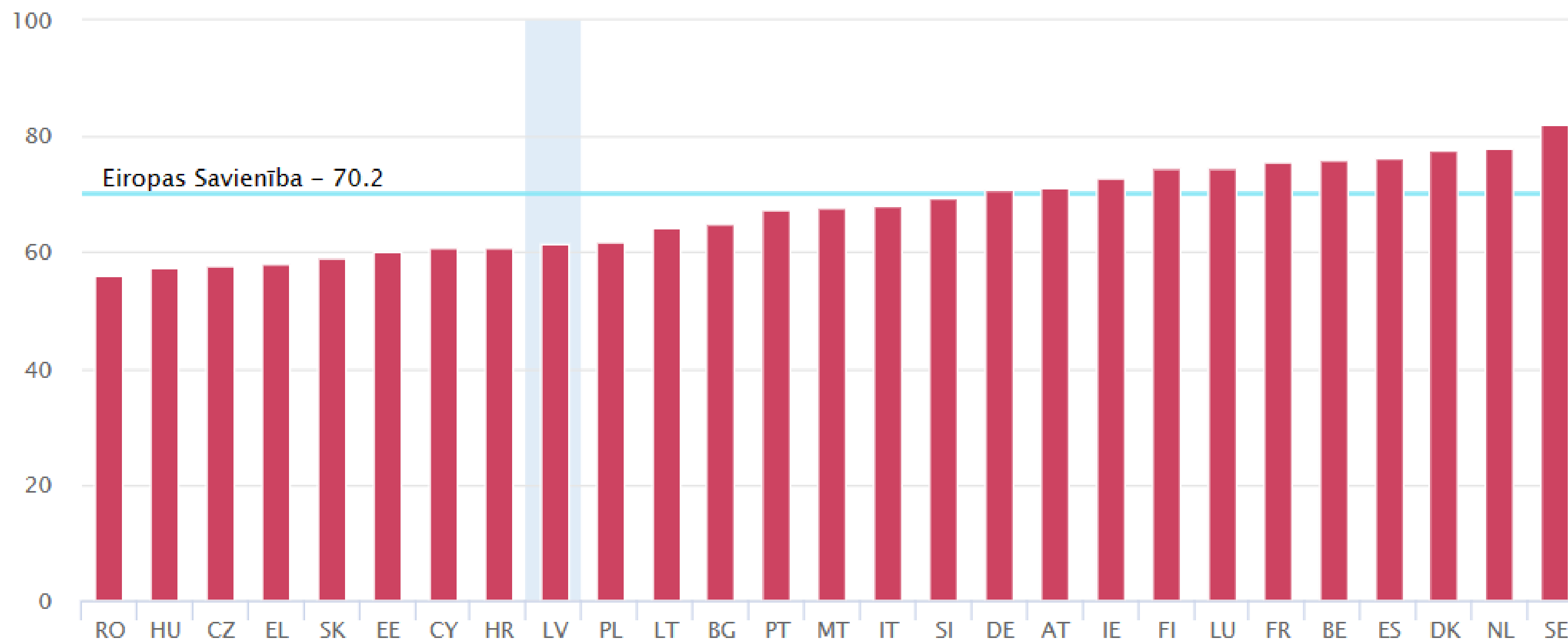
Princips, ka par vienādu darbu jāsaņem vienāds atalgojums, jau 1957. gadā tika iekļauts Romas līgumā.

**EIROPAS
DIENA**
9. maijs

EIROPAS SAVIENĪBAS VĒRTĪBA - DZIMUMU LĪDZTIESĪBA

Kā liecina Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta dati (2023) - Eiropas Dzimumu līdztiesības indeksā Latvija ar 61.5 punktiem (100 nozīmē pilnīgu līdztiesību, bet 1 – nelīdztiesību) ierindojas 19. vietā starp Eiropas Savienības dalībvalstīm. Dzimumu līdztiesības indeksa vidējais rādītājs Eiropas Savienībā ir 70.2 punkti. Tas nozīmē, ka Latvija šajā jomā tomēr ir zem ES vidējā līmeņa.

Dzimumu līdztiesības indekss Latvijā un ES valstīs 2023. gadā

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**

Kādas ir tavas vērtības?

Kā tās ietekmē tavus uzskatus un rīcību?

	VIENLĪDZĪBA		BRĪVĪBA		CILVĒKA CIEŅA	
CILVĒK- TIESĪBAS		DEMOKRĀTIJA		TIESISKUMS		LĪDZTIESĪBA

**EIROPAS
DIENA
9. maijs**